

Emil Zaitz

Kraków - Stare Miasto, ul. Kanonicza 15

Informator Archeologiczny : badania 16, 194-195

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prace prowadzono na terenie posesji, w zachodniej części dziedzińca, na miejscu wyburzonej oficyny z XIX w. Wykop zlokalizowano na krawędzi terasy średniej i terasy powodziowej Wisły przy miejskim murze obronnym. Teren był rozpoznany w latach ubiegłych wykopami sondażowymi i wlerczeniami. W r.b. prowadzono badania zmierzające do uściślenia obrazu wczesnośredniowiecznych nawarstwień, ze szczególnym uwzględnieniem dawnej topografii terenu oraz usytuowania wału obronnego. Wał ten był już wycinkowo zarejestrowany w zachodniej części Okołu podczas prac wykopaliskowych prowadzonych przez Muzeum Archeologiczne w latach ubiegłych. Badania kontynuowano w wykopie nr IV o wymiarach 3 x 6 m, przylegającym krótszym bokiem do średniowiecznego miejskiego muru obronnego. Odsłonięto nawarstwienia od głębokości 420 cm do 530 cm oraz wykonano podkop pod murem obronnym o długości 2,5 m. Stratygrafia wykopu jest następująca:

420/470 cm	- 440/500 cm	- warstwy kulturowe XII w.-X w. i IX w.?
470/475 cm	- 500/510 cm	- pozostałości warstwy humusu pierwotnego
475 cm	- 520 cm	- poziom wmywania humusu pierwotnego poniżej 520 cm
		- utwory ilaste akumulacji rzecznej.

Warstwy wykazują tendencję wyraźnego spadku w kierunku zachodnim, zgodnie z naturalnym ukształtowaniem terenu.

W podkopie pod murem obronnym uchwycono nawarstwienia będące pozostałościami wału obronnego Okołu. W warstwie IIx, na głębokości 450-480 cm, odkryto fragmenty przekładkowej konstrukcji złożonej z dranic i przepoławionych okrągłaków dębowych. Zalegają one po osi N-S i E-W w czytelnym, warstwowym układzie. Zostały ułożone płaską stroną ku dołowi, w szarym iłie przemieszczonym prawdopodobnie celowo z terenu terasy powodziowej.

Uzyskano wiele interesujących zabytków ruchomych: ceramikę, przedmioty żelazne itp.

Zabytki znajdują się w Dziale Krakowa Przedlokacyjnego MAK.

Ze względu na bardzo ciekawy charakter odkrytych w podkopie konstrukcji drewnianych w roku przyszłym prowadzone będą prace po zewnętrznej, zachodniej stronie muru obronnego. Ich celem będzie pełniejsze określenie pozycji stratygraficznej odkrytej konstrukcji i ewentualne rozpoznanie jądra wału obronnego.

KRAKÓW-Stare Miasto
ul. Kanoniczą 15

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadził mgr Emil Zaitz.
Finansowało Muzeum Archeologiczne
w Krakowie. Pierwszy sezon badań.
Osadnictwo wczesnośredniowieczne

oraz relikty wczesnośredniowiecznych /wał obronny/ i późnośredniowiecznych /mur kamienny/ umocnień obronnych Krakowa.

Prace archeologiczne prowadzono w 5 szybkach geotechnicznych zlokalizowanych wewnątrz oficyn /3 wykopy/ i w ogrodzie po ich zachodniej stronie /2 wykopy/.

W wykopach usytuowanych wewnątrz budynku stwierdzono nowożytnie i późnośredniowieczne warstwy kulturowe z okruchami cegieł, grudkami zaprawy wapiennej i pojedynczymi ułamkami naczyń glinianych. Pod nimi, na głębokości 330-405 cm, zalegały nawarstwienia wczesnośredniowieczne z ułamkami kości zwierzęcych, węglem drzewnym, grudkami polepy i niewielką ilością ceramiki datowanej ramowo na okres IX-XIII w. W tej serii nawarstwień na oddzielną uwagę zasługuje poziom użytkowy - bruk wykonany z niewielkich kamieni wapiennych /średnica do 10 cm/ ułożonych na podsypce szarego piasku. Jest to zapewne pozostałość utwardzonej drogi biegnącej w sąsiedztwie wczesnośredniowiecznego wału obronnego.

W wykopach zlokalizowanych po zachodniej stronie oficyn odkryto relikty kamiennego muru obronnego Krakowa /XIV w./ i związany z nim poziom użytkowy terenu /XIV-XVII w./ oraz warstwy nasypowe wchodzące w skład ziemnego jądra wczesnośredniowiecznego wału obronnego Okołu /XI-XIII w./. Mur obronny, zachowany do wysokości 2,7 m /w tym ok. 90 cm partii fundamentowej/, rozpoznano na długości 7,5 m. Jego zachodnie lico przebiegało równoległe do zachodniej ściany oficyn, w odległości 1 m od jej lica. Wschodnia część muru znajdowała się pod fundamentem budynku. Przeprowadzone prace nie dostarczyły nowych danych do datowania muru i w związku z tym przyjmujemy ustalenia architektoniczne dotyczące czasu budowy /XIV w./ i częściowej rozbiórki /XVII w./ tego obiektu.

Pozostałości ziemnego jądra wczesnośredniowiecznego wału obronnego rozpoznano na niewielkim odcinku o długości około 160 cm. Stwierdzono, że tworzyły go warstwy nasypowe /głina, ż/ przemieszczone z terasy powodziowej. Miąższość nasypu przekraczała 110 cm. Ze względu na niepełne rozpoznanie tego obiektu i brak materiału datującego przyjmujemy, że podobnie jak na innych odcinkach wał usypano najpóźniej w 1 połowie XI wieku i wykorzystywano do XIII wieku lub do czasu budowy kamiennego muru obronnego w XIV wieku.

Materiał zabytkowy i dokumentacja z badań przechowywane są w Dziale Krakowa Przedlokacyjnego Muzeum Archeologicznego w Krakowie.

KRAKÓW-WAWEL
Rejony II, IV, VII, VIII, X, XIV

Kierownictwo Odnowienia
Zamku Królewskiego i Pań-
stwowe Zbiory Sztuki na
Wawelu